

Dosarul nr. 3ra-254/20

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (jud: L. Holevițaia)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: V. Clima, E. Palanciuc, A. Malîi)

DECIZIE

03 iunie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Maria Ghervas
Victor Burduh
Iurie Bejenaru
Nina Vascan

examinând recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale,
în cauza de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată depusă
de Ion Onica împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, persoană terță
Serviciul de Protecție și Pază de Stat cu privire la contestarea actului administrativ,
obligarea recalculării pensiei pentru vechime în muncă și încasarea cheltuielilor de
judecată,

împotriva deciziei din 11 decembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care
a fost respins apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva
hotărârii din 19 iunie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani,

c o n s t a t ă:

La 13 februarie 2019 reclamantul Ion Onica, reprezentat de avocatul Eugeniu Musteață a depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, persoană terță Serviciul de Protecție și Pază de Stat cu privire la contestarea actului administrativ și obligarea recalculării pensiei pentru vechime în muncă (f.d. 3-5).

În motivarea acțiunii, reclamantul Ion Onica, reprezentat de avocatul Eugeniu Musteață a indicat că, la 15 iulie 2003, a demisionat din cadrul structurilor de forță și din această dată beneficiază de pensie în temeiul Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993.

Reclamantul a menționat că începând cu 16 septembrie 2003, s-a angajat în sectorul civil, unde a activat în perioada 16 septembrie 2003 - 22 iulie 2010; 27 septembrie 2010 – 26 martie 2011; 29 iunie 2011 – 27 iunie 2015, astfel că potrivit art. 18 alin. (7) al Legii nr.619 din 31 octombrie 1995 și pct. 8 lit. j) din Hotărârea Guvernului nr. 78 din 21 februarie 1994, această perioadă se echivalează în jumătate cu serviciu special.

Reclamantul a punctat că la 08 septembrie 2016 s-a reangajat în cadrul Serviciului de Protecție și Pază de Stat, iar la 30 noiembrie 2018 s-a eliberat de la serviciu.

Reclamantul a notat că prin informația Brigăzii de poliție cu destinație specială „Fulger” din 24 ianuarie 2019, se confirmă că a participat în perioada 02 martie 1992 – 06 august 1992, la acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriile și independenței Republicii Moldova, în componența Brigăzii de poliție cu destinație specială a Ministerului Afacerilor Interne, iar conform pct. 7 lit. f) și pct. 8 lit. a) din Hotărârea Guvernului nr. 78 din 21 februarie 1994, această perioadă se calculează cu avantaje și anume, trei luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu.

Reclamantul a subliniat că în temeiul circumstanțelor invocate și a prevederilor art. 61 din Legea nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, a solicitat recalcularea pensiei, iar prin răspunsul nr. 0-2784/18 din 14 decembrie 2018, Casa Națională de Asigurări Sociale i-a comunicat că pentru stabilirea pensiei trebuie să prezinte acte suplimentare. Astfel, prin cererea din 19 decembrie 2018, a prezentat actele solicitate, cu excepția ordinului de eliberare din serviciu care este secret și se prezintă extrasul acestuia la solicitare direct organului de pensionare. Cu toate acestea, din motive necunoscute Casa Națională de Asigurări Sociale nu i-a comunicat răspunsul său în termenul de 30 zile conform art. 15 alin. (1) al Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000.

Reclamantul a precizat că prin refuzul de a soluționa cererea prealabilă pârâtul i-a încălcat dreptul la recalcularea pensiei stabilite la alin. (1) al art. 61 din Legea nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, or legislatorul a prevăzut expres că recalcularea pensiilor stabilite anterior militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare. Dacă pensionarul va prezenta ulterior acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensiei, recalcularea se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data de punerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi. O interpretare diferită a normei sus invocate este inadmisibilă, deoarece contravine principiului securității raporturilor juridice degajat de art. 6 din Convenția europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale, în parte ce ține de previzibilitatea legii în corelare cu principiul încrederii legitime. Potrivit jurisprudenței Curții de Justiție a Comunităților Europene (de exemplu cauzele *Facini Dori v Recre*, 1994, *Foto-Frost v Hauptzollant Lübeck. Ost*, 1987), principiul încrederii legitime impune ca legislația să fie clară și predictibilă, unitară și coerentă, prin urmare să nu fie interpretabilă și folosită împotriva părții slabe.

Reclamantul a învederat că din obiectul acțiunii rezultă că urmărește obținerea unei pensii mai bune, drept garantat de art. 47 alin. (2) din Constituție. Așadar, chiar dacă dreptul la pensie, nu este un drept de sine stătător, consacrat și apărut ca atare de Constituție și CEDO, grație caracterului patrimonial al prestațiilor sociale, a fost asimilat de către Curte, în anumite condiții, unui drept de proprietate (proces denumit „socializare a noțiunii de bunuri”), iar, în consecință, protecția dreptului la

pensie oferită de art. 47 din Constituție, este „condimentată” cu protecția oferită de art. 46 din Constituție și art. 1 al Protocolului 1 al CEDO. Mai mult, consideră că poate vorbi de un ”grad dublu” de protecție a dreptului la pensie, atât din perspectiva dreptului fundamental consacrat în art. 47 din Constituție, art. 22 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, art. 12 din Carta Socială Europeană Revizuită, art. 9 din Pactul Internațional privind Drepturile Economice, Sociale și Culturale, cât și din perspectiva dreptului de proprietate garantat prin dispozițiile art. 46 din Constituție și art. 1 Protocolul 1 al CEDO.

Reclamantul a invocat că în cauza SRL „Dacia” vs Moldova, Curtea a menționat că o lipsire de proprietate poate fi justificată dacă se dovedește că aceasta este, inter alia, „în interes public” și „în condițiile prevăzute de lege”. Totodată, orice ingerință în dreptul de proprietate trebuie, de asemenea, să corespundă cerinței de proporționalitate.

Reclamantul a relevat că statul trebuie să dispună de motive întemeiate pentru a pune în funcțiune orice ingerință privind dreptul la proprietate, aceasta urmând a fi nu doar legală și urmărind un scop legitim de protecție a interesului general, dar și necesară în vederea atingerii aceluși scop și în același timp rezonabilă și proporțională, adică cel mai bine plasată să asigure un echilibru just între interesele general și individual implicate la caz. Nu este suficient ca o măsură privativă de proprietate să urmărească un obiectiv legitim „de utilitate publică”; trebuie să existe un raport rezonabil, de proporționalitate între mijloacele utilizate în scopul vizat, un „just echilibru” între exigențele interesului general și imperativele drepturilor fundamentale ale individului, echilibru rupt dacă persoana în cauză a suportat „o sarcină specială și exorbitantă” (cauza Sporong și Lonroth c. Suediei 23 septembrie 1982). Astfel, este de părere că, o interpretare abuzivă în defavoarea părții slabe a circumstanțelor de fapt și a prevederilor legale ce stabilesc recalcularea pensiei, duce în mod inevitabil la încălcarea nu numai a prevederilor legale naționale, dar și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova face parte.

Reclamantul a indicat că pârâta nejustificat nu a luat în considerație perioada 08 septembrie 2016 - 30 noiembrie 2018, ca circumstanță generatoare pentru recalcularea pensiei, contrar prevederilor art. 61 alin. (1) din Legea nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, ori coroborat cu prevederilor pct. 4 lit. a) din Hotărârea Guvernului nr. 78 din 21 februarie 1994, recalcularea pensiei se va efectua pentru perioada precedentă pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare, media lunară pentru stabilirea pensiei se face din ultimele 12 luni calendaristice precedente concedierii.

Pe parcursul examinării cauzei, reclamantul și-a concretizat cerințele, astfel că conform ultimei cereri de concretizare (f.d. 102-103), a solicitat recunoașterea ca fiind ilegale inacțiunile Casei Naționale de Asigurări Sociale, manifestate prin neoferirea răspunsului la cererea din 19 decembrie 2018, în termenul prevăzut de lege; anularea deciziei Oficiului teritorial Chișinău, Centru al Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. 91/2019/2093 din 26 februarie 2019, aprobată la 04 martie 2019; recunoașterea ca fiind ilegale inacțiunile Casei Naționale de Asigurări Sociale, manifestate prin neexaminarea cererii prelabile din 15 martie 2019, fapt comunicat prin scrisoarea Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. O-707/19 din

10 aprilie 2019; obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a efectua recalculul pensiei pentru vechimea în serviciu, reieșind din media lunară pentru ultimele 12 luni calendaristice precedente concedierii din cadrul Serviciului de Protecție și Pază de Stat la 30 noiembrie 2018, cu includerea în vechimea în serviciu a tuturor perioadelor confirmate neincluse, după cum urmează: 16 septembrie 2003 – 22 iulie 2010; 27 septembrie 2010 – 26 martie 2011; 29 iunie 2011 – 27 iunie 2015 care, în temeiul art. 18 alin. (7) al Legii nr. 619 din 31 octombrie 1995 și pct. 8 lit. j) din Hotărârea Guvernului nr. 78 din 21 februarie 1994, se echivalează în jumătate cu serviciul special; 08 septembrie 2016 - 30 noiembrie 2018, serviciul din cadrul Serviciului de Protecție și Pază de Stat.

Prin hotărârea din 19 iunie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, a fost admisă parțial acțiunea depusă de Ion Onica. Astfel, a fost anulată decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. 91/2019/2093 din 26 februarie 2019, aprobată la 04 martie 2019 și obligată Casa Națională de Asigurări Sociale de a efectua recalcularea pensiei pentru vechimea în serviciu lui Ion Onica, reieșind din media lunară pentru ultimele 12 luni calendaristice precedente concedierii din cadrul Serviciului de Protecție și Pază de Stat la 30 noiembrie 2018. În rest, acțiunea lui Ion Onica, a fost respinsă. Totodată, a fost încasat din contul Casei Naționale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova în beneficiul lui Ion Onica suma de 4000 de lei cu titlu de asistență juridică. În rest, cerința de compensare a cheltuielilor asistenței juridice, a fost respinsă.

Prin decizia din 11 decembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva hotărârii din 19 iunie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

La 17 decembrie 2020 Casa Națională de Asigurări Sociale a depus recurs nemotivat împotriva deciziei din 11 decembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și emiterea unei noi decizii.

Ulterior, la 03 ianuarie 2020 a depus recurs motivat împotriva deciziei din 11 decembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și emiterea unei noi decizii.

În motivarea recursului, recurenta Casa Națională de Asigurări Sociale a invocat că instanța de apel nu a analizat multilateral actele normative și legislația în vigoare ce reglementează astfel de litigii.

Recurenta a punctat că art. 2 din Legea nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, stabilește expres momentul apariției dreptului la pensie a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne.

Recurenta a notat că prevederile art. 61 din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993, reglementează dreptul la recalcularea pensiei stabilite anterior și situațiilor în care recalcularea poate fi efectuată. Prin urmare, recalcularea pensiilor stabilite anterior militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare. Dacă pensionarul va prezenta ulterior acte suplimentare (ce nu au fost prezentate la stabilirea inițială a pensiei) ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensiei, recalcularea se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru

12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi.

Recurenta a invocat că din prevederile legale menționate, rezultă cert că dreptul la pensie apare o singură dată după eliberarea din serviciu, cu dreptul de a fi recalculată în condițiile legii. Mai mult, Legea nu prevede dreptul la recalcularea pensiei după o eventuală reangajare în serviciul și după eliberarea din serviciu, adică pensia să fie recalculată din veniturile obținute după stabilirea pensiei, precum pretinde intimatul. Or, la caz de fapt intimatul dorește stabilirea unei noi pensii din salariul (solda) obținut în ultimele 12 luni de la eliberarea din serviciu decembrie 2017 – noiembrie 2018, conform noului Certificat despre întreținere bănească nr. 37 din 11 decembrie 2018 prezentat de către intimatul Ion Onica.

Recurenta a subliniat că Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993, nu admite o stabilire repetată a pensiei sau recalcularea în forma invocată de intimat. La prezentarea certificatelor de salariu pentru perioada decembrie 2017 - noiembrie 2018, intimatul de fapt dorește să i se includă atât în stagiul de cotizare cât și în calculul pensiei suma salariului obținut după stabilirea inițială a acesteia, ceea ce contravine legislației de pensionare. Astfel, având în vedere că intimatul era deja beneficiar de pensie pentru vechime în muncă stabilită potrivit Legii nr. 1544 din 23.06.1993, temei de drept pentru stabilirea din nou a pensiei cu includerea în vechimea în muncă a stagiului de cotizare obținut după stabilirea inițială a pensiei, reieșind din media lunară din ultimele 12 luni calendaristice precedente concedierii din 30 noiembrie 2018 nu există, deoarece legea de pensionare menționată nu admite așa ceva.

Recurenta a evidențiat că pretenția intimatului de a i se stabili din nou pensia prin includerea la stabilirea acesteia a vechimii în muncă obținute după data realizării dreptului la pensie - 15 iulie 2003, nu are temei legal de admitere. Or, din sensul legii de pensionare - Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993, nu se deduce în niciun fel că militarii, persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, au dreptul la stabilirea din nou a pensiei când au fost reîncadrați în funcție și au mai obținut o oarecare vechime în muncă. În caz, contrar ar reieși că subiecții menționați ar avea, teoretic, dreptul la nenumărate stabiliri repetate a pensiei.

Recurenta a relatat că conform art. 7 Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993, militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri, familiilor lor care au concomitent dreptul la diferite pensii de stat li se stabilește o singură pensie, la alegerea lor. În așa mod, intimatul putea pretinde la stabilirea din nou a pensiei doar în cazul în care dispunea de dreptul la diferite pensii - dreptul de opțiune. Însă, la cazul dedus judecății astfel de circumstanțe nu sau constatat, intimatul prezentând stabilirea din nou a aceiași categorie de pensie de care este deja beneficiar.

Recurenta a menționat că pe perioada activității în cadrul Serviciului de Protecție și Pază de Stat, Ion Onica nu a participat în nici un fel la achitarea contribuțiilor de asigurări sociale și transferul acestora la bugetul asigurărilor

sociale de stat, deoarece, angajații instituțiilor de forță până la 01 ianuarie 2017 nu au fost persoane asigurate și nu au contribuit la bugetul asigurărilor sociale de stat.

Recurenta a relevat că cheltuielile de judecată pentru asistența juridică pretinse de intimat în cuantum de 4000 de lei, sunt neîntemeiate, deoarece intimatul nu a demonstrat necesitatea achitării acestor cheltuieli, aportul real al avocatului la soluționarea cauzei, timpul de muncă depus de avocat, aptitudinile speciale necesare pentru acordarea asistenței juridice și în ce măsură munca avocatului în cauza dată i-a limitat capacitatea de a lucra cu alte dosare.

Prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018 a fost adoptat Codul administrativ al Republicii Moldova.

În conformitate cu art. 257 alin. (1) Cod administrativ, prezentul cod a intrat în vigoare la 1 aprilie 2019.

În conformitate cu art. 258 alin. (3) din Codul administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod.

Din sensul normei de drept enunțate urmează că, legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale.

Respectiv, procedura de contencios administrativ dedusă judecătii în prezenta speță urmează a fi judecată prin prisma dispozițiilor Codului administrativ al Republicii Moldova, aprobat prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018, pe când în partea materială urmează a fi aplicate prevederile legale în vigoare la momentul emiterii actului administrativ, și anume, a Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000 (abrogată la 1 aprilie 2019).

Ținând cont de complexitatea cauzei, de problemele invocate în cererea de recurs și de dezvoltarea unui consens jurisprudențial, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție a considerat prin prisma art. 247 Cod administrativ care indică că Curtea Supremă de Justiție examinează și soluționează recursul fără ședința de judecată. Dacă consideră necesar, Curtea Supremă de Justiție poate decide citarea participanților la proces, dacă în speță există circumstanțe ce ar dicta necesitatea audierii participanților la proces.

Astfel, în cadrul ședinței instanței de recurs cu participarea părților din 21 mai 2020, reprezentantul recurente Casa Națională de Asigurări Sociale – Olesea Reguș a susținut recursul înaintat și a solicitat admiterea acestuia în sensul declarat, reiterând motivele de drept și de fapt indicate în cererea de recurs motivată.

Reprezentantul intimatului Ion Onica, avocatul Eugeniu Mustață și reprezentantul intervenientului accesoriu Serviciului de Protecție și Pază de Stat – Denis Duminiță, în cadrul ședinței instanței de recurs au solicitat respingerea recursului cu menținerea deciziei instanței de apel, pe care o consideră legală și întemeiată, indicând că motivele expuse în recurs sunt declarative și fără suport probator.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) Cod administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

Iar conform art. 245 din același cod, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul depus la 17 decembrie 2019 de Casa Națională de Asigurări Sociale (f.d.166167-172), este în termen, or, decizia instanței de apel a fost adoptată la 11 decembrie 2019 (f.d. 150-165).

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ a numit recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale pentru examinare în complet de 5 judecători.

Audiind explicațiile participanților la proces, studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa integral decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, cu emiterea unei noi decizii, de respingere a acțiunii din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. c) Cod administrativ, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție casează integral decizia instanței de apel și emite o nouă decizie.

Totodată, conform art. 194 alin. (2) Cod administrativ, în procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.

În temeiul art. 244 alin. (2) în coroborare cu art. 231 alin. (2) Cod administrativ, pentru procedura de recurs se aplică corespunzător prevederile cap. III din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva. Pentru procedura în apel se aplică corespunzător prevederile cap. II din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

La rândul său, în corespundere cu art. 219 alin. (1) – (3) Cod administrativ, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți. Instanța de judecată depune eforturi pentru înlăturarea greșelilor de formă, explicarea cererilor neclare, depunerea corectă a cererilor, completarea datelor incomplete și pentru depunerea tuturor declarațiilor necesare constatării și aprecierii stării de fapt. Instanța de judecată indică asupra aspectelor de fapt și de drept ale litigiului care nu au fost discutate de participanții la proces.

Din materialele cauzei rezultă cu certitudine că la 15 iulie 2003, Ion Onica a demisionat din cadrul structurilor de forță și din această dată beneficiază de pensie în temeiul Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544- XII din 23 iunie 1993. Începând cu 16 septembrie 2003, Ion Onica s-a angajat în sectorul civil, unde a activat în perioada 16 septembrie 2003 – 22 iulie 2010; 27 septembrie 2010 – 26 martie 2011; 29 iunie 2011- 27 iunie 2015. Ulterior, la 08 septembrie 2016, Ion Onica s-a reangajat în cadrul Serviciului de Protecție și Pază de Stat, iar la 30 noiembrie 2018, s-a eliberat de la serviciu.

La 05 decembrie 2018 Ion Onica a înaintat o cerere prealabilă către Casa Națională de Asigurări Sociale, prin care a solicitat recalcularea pensiei pentru vechimea în serviciu, reieșind din media lunară pentru ultimele 12 luni calendaristice precedente concedierii din cadrul Serviciului de Protecție și Pază de Stat la 30 noiembrie 2016 - 30 noiembrie 2018 (f.d. 7).

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. O-2784/18 din 14 decembrie 2018, s-a invocat prevederile art. 2, 48, 49 ale Legii nr. 1544-XII din 23 iunie 1993 și indicat că instituțiile de forță sînt organe abilitate pentru eliberarea calculului vechimii în serviciu și a soldei bănești, pentru fiecare beneficiar de pensie, menționând totodată că, pentru stabilirea unui drept pretins, urmează să depună cerere cu actele necesare (buletin de identitate, ordin de eliberare din serviciu, carnet de muncă, solda bănească) (f.d. 8).

La 19 decembrie 2018 Ion Onica a depus cerere privind prezentarea actelor solicitate, anexând actele, cu excepția ordinului de eliberare din serviciu, care este secret (f.d. 9-23).

În rezultat, la 13 februarie 2019 reclamantul Ion Onica, reprezentat de avocatul Eugeniu Musteață a depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, persoană terță Serviciul de Protecție și Pază de Stat cu privire la contestarea actului administrativ și obligarea recalculării pensiei pentru vechime în muncă (f.d. 3-5).

În continuare, instanța de recurs evidențiază că pe parcursul examinării cauzei în instanța de fond și anume la 26 februarie 2019 Oficiul teritorial - Chișinău, Centru al Casei Naționale de Asigurări Sociale a emis decizia privind refuzul stabilirii pensiei nr. 91/2019/2093, aprobată la 04 martie 2019, menționând că dreptul la pensie apare o singură dată, după eliberarea din serviciu. Totodată, a indicat că legea nu prevede stabilirea repetată a dreptului la pensie, după o eventuală angajare în serviciul militar (f.d. 77, 94).

Drept urmare, la 12 iunie 2019 Ion Onica a depus cerere de concretizare a pretențiilor și a solicitat recunoașterea ca fiind ilegale inacțiunile Casei Naționale de Asigurări Sociale, manifestate prin neoferirea răspunsului la cererea din 19 decembrie 2018, în termenul prevăzut de lege; anularea deciziei Oficiului teritorial Chișinău, Centru al Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. 91/2019/2093 din 26 februarie 2019, aprobată la 04 martie 2019; recunoașterea ca fiind ilegale inacțiunile Casei Naționale de Asigurări Sociale, manifestate prin neexaminarea cererii prealabile din 15 martie 2019, fapt comunicat prin scrisoarea Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. O-707/19 din 10 aprilie 2019; obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a efectua recalculul pensiei pentru vechimea în serviciu, reieșind din media lunară pentru ultimele 12 luni calendaristice precedente concedierii din cadrul Serviciului de Protecție și Pază de Stat la 30 noiembrie 2018, cu includerea în vechimea în serviciu a tuturor perioadelor confirmate neincluse, după cum urmează: 16 septembrie 2003 – 22 iulie 2010; 27 septembrie 2010 – 26 martie 2011; 29 iunie 2011 – 27 iunie 2015 care, în temeiul art. 18 alin. (7) al Legii nr. 619 din 31 octombrie 1995 și pct. 8 lit. j) din Hotărârea Guvernului nr. 78 din 21 februarie 1994, se echivalează în jumătate cu serviciul special; 08 septembrie 2016 - 30 noiembrie 2018, serviciul din cadrul Serviciului de Protecție și Pază de Stat.

Fiind investită cu judecarea cauzei în fond, prima instanță prin hotărârea din 19 iunie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, a admis parțial acțiunea depusă de Ion Onica. Astfel, a anulat decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. 91/2019/2093 din 26 februarie 2019, aprobată la 04 martie 2019 și a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale de a efectua recalcularea pensiei pentru vechimea în serviciu lui Ion Onica, reieșind din media lunară pentru ultimele 12 luni calendaristice precedente concedierii din cadrul Serviciului de Protecție și Pază de Stat la 30 noiembrie 2018. În rest, acțiunea lui Ion Onica, a fost respinsă. Totodată, a încasat din contul Casei Naționale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova în beneficiul lui Ion Onica suma de 4000 de lei cu titlu de asistență juridică. În rest, cerința de compensare a cheltuielilor asistenței juridice, a fost respinsă.

Curtea de Apel Chișinău examinând apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale a conchis asupra necesității respingerii acestuia și menținerii hotărârii din 19 iunie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, analizând materialele anexate la dosar, în coraport cu legislația în vigoare ce guvernează raportul juridic litigios, consideră că soluția dată de către instanțele judecătorești este greșită.

În conformitate cu prevederile art. 1 alin. (1) al Legii contenciosului administrativ (în vigoare la data adoptării actului care se contestă în speță), contenciosul administrativ ca instituție juridică are drept scop contracararea abuzurilor și exceselor de putere ale autorităților publice, apărarea drepturilor persoanei în spiritul legii, ordonarea activității autorităților publice, asigurarea ordinii de drept.

Totodată, conform dispozițiilor art. 16 alin. (1) din aceeași Lege, persoana care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, printr-un act administrativ și nu este mulțumită de răspunsul primit la cererea prealabilă, sau nu a primit nici un răspuns în termenul prevăzut de lege, este în drept să sesizeze instanța de contencios administrativ competentă pentru anularea, în tot sau în parte a actului respectiv și repararea pagubei cauzate.

Iar, art. 224 alin. (1) lit. f) Cod administrativ, prevede expres că examinând acțiunea în contencios administrativ în fond, instanța de judecată adoptă hotărâre prin care respinge acțiunea ca fiind neîntemeiată, dacă nu sunt îndeplinite condițiile de adoptare a unei hotărâri prevăzute la lit. a)-e).

Colegiul reține că, la caz, obiect al examinării prezentei cauze în instanța de contencios administrativ îl constituie verificarea legalității deciziei Oficiului teritorial Chișinău, Centru al Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. 91/2019/2093 din 26 februarie 2019, aprobată la 04 martie 2019 și cerința subsecventă de obligare a autorității pârâte de a efectua recalcularea pensiei reclamantului Ion Onica. Celelalte cerințe, formulate în pct. 2, 4 în cererea de concretizare a pretențiilor (f.d. 102-103), nu constituie obiect separat al contenciosului administrativ, deoarece cererea din 19 decembrie 2018 (pct.2), este depusă anterior actului administrativ din 26 februarie 2019 - obiect al contenciosului administrativ, iar cerința de recunoaștere a ilegalității inacțiunilor

(pct.4) vizează o cerere adresată autorității pârâte ulterior, deja după ce dosarul era pe rolul instanței de judecată și nu afectează dreptul reclamantului la recalcularea pensiei.

Totodată, Colegiul lărgit reiterează că Casa Națională de Asigurări Sociale a invocat ca temei de refuz în stabilirea unei noi pensii a reclamantului Ion Onica pentru vechimea în muncă, faptul că dreptul la pensie apare o sigură dată după concedierea de la serviciu cu dreptul de recalculare în condițiile legii, condiții ce nu se atestă la caz, or, legea nu prevede stabilirea repetată a dreptului la pensie după restabilirea la serviciu în serviciul militar, după cum a invocat, interpretat și solicitat reclamantul Ion Onica inițial în cererea prealabilă, iar mai apoi în prezenta acțiune.

În corespundere cu art. 1 alin. (1) din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993 (în redacția în vigoare la data depunerii de către intimat a cererii de recalculare a pensiei și la data emiterii actului administrativ contestat), militarii care satisfac serviciu prin contract, persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne beneficiază de dreptul la pensie viageră pentru vechime în muncă, dacă au vechimea respectivă în serviciu militar și în organele afacerilor interne.

Conform art. 2 alin. (1) și (2) din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne care au dreptul la pensie li se stabilește pensie după eliberare din serviciu. Persoanelor din corpul de ofițeri și din corpul de comandă (cu excepția celui inferior) al organelor afacerilor interne cărora li s-a prelungit peste limita de vârstă, stabilită de legislație, termenul de aflare în serviciu militar prin contract sau în serviciu în organele afacerilor interne și care au dreptul la pensie în conformitate cu art.13 lit. a) din prezenta lege li se acordă, de la data emiterii ordinului privind prelungirea termenului de aflare în serviciu, pensie în mărime de 50 procente din suma pensiei cuvenite.

Iar, în corespundere cu art. 7 în coroborare cu art. 48 din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, familiilor lor care au concomitent dreptul la diferite pensii de stat li se stabilește o singură pensie, la alegerea lor.

Pensiile militarilor în termen, ale militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, ale persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și sistemului penitenciar, ale ofițerilor de protecție și colaboratorilor organelor securității statului, Centrului Național Anticorupție și ale membrilor familiilor acestora se stabilesc de către Casa Națională de Asigurări Sociale, în modul stabilit de Guvern.

Conform art. 50 alin. (1) lit. b) din aceeași Lege, pensiile se stabilesc pentru militarii care au îndeplinit serviciu prin contract, pentru persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne - de la data eliberării din serviciu, dar nu mai devreme de ultima zi în care au fost asigurați cu soldă.

În contextul normelor enunțate, reiese că legislatorul a stipulat concret momentul apariției dreptului pentru primirea pensiei militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne.

Sub acest aspect și având în vedere că din data de 15 iulie 2003 Ion Onica beneficiază de dreptul la pensie militară pentru vechime în muncă, în temeiul art. 2 alin. (1) al Legii nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, prin aplicarea regulilor de interpretare corectă a normelor sus-indicate, este evident că instanțele de judecată, examinând cauza, greșit au concluzionat despre necesitatea admiterii acțiunii lui Ion Onica. Or, deși ultimul, începând cu data de 16 septembrie 2003, s-a angajat în sectorul civil, unde a activat în perioada 16 septembrie 2003 – 22 iulie 2010; 27 septembrie 2010 – 26 martie 2011; 29 iunie 2011- 27 iunie 2015, iar, ulterior la 08 septembrie 2016 s-a reangajat în cadrul Serviciului de Protecție și Pază de Stat, iar la 30 noiembrie 2018 și s-a eliberat de la serviciu, aceste circumstanțe nu pot constitui drept temei pentru stabilirea/recalcularea unei noi pensii pentru vechime în muncă, prin includerea la stabilirea acesteia a vechimii de muncă obținute după data realizării dreptului la pensie pentru vechime în muncă – 15 iulie 2003.

Aceasta deoarece dreptul la pensie pentru vechimea în muncă apare o dată, și anume, după eliberarea din serviciu cu dreptul de recalculare în condițiile legii.

Astfel, ținând cont de faptul că din solicitările expuse în cererea de chemare în judecată, obiectul acțiunii ține de dreptul persoanei la recalcularea pensiei, drept ce face parte din categoria drepturilor sociale, iar Curtea Europeană a Drepturilor Omului a asimilat dreptul la prestații sociale unui drept de proprietate, în sensul articolului 1 din Protocolul nr.1 la Convenția Europeană, Colegiul pentru a nu leza dreptul lui Ion Onica la proprietate va analiza temeiurile de recalculare a pensiei prin prisma prevederilor art. 61 alin. (1) din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, care reglementează expres că recalcularea pensiilor stabilite anterior militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare. Dacă pensionarul va prezenta ulterior acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensiei, recalcularea se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi.

Din sensul logico-juridic al normei art. 61 din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993, rezultă cert și expres trei situații în care pensia pentru vechimea în serviciu stabilită anterior urmează a fi recalculată, și anume: 1) existența documentelor aflate la organele de pensionare la momentul recalculării pensiei; 2) prezentarea ulterioară a actelor suplimentare ce ar acorda persoanei dreptul la majorarea pensiei până la stabilirea pensiei, iar recalcularea pensiei se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi; 3) recalcularea pensiei se efectuează în cazul în care persoanelor din corpul de ofițeri și din corpul de comandă (cu excepția celui inferior) al organelor afacerilor interne li s-a prelungit peste limita de vârstă termenul de aflare în serviciul militar.

La materialele dosarului însă nu sunt anexate probe din care să rezulte că la 15 iulie 2003, lui Ion Onica i-a fost stabilită pensia la prelungirea peste limita de vârstă a termenului de aflare în serviciu în condițiile articolului 2 alin. (2) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993.

În asemenea circumstanțe, instanța de recurs consideră întemeiate argumentele recurente precum că situația reclamantului Ion Onica nu cade sub incidența art. 61 din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993, deoarece Legea nominalizată nu prevede stabilirea repetată a dreptului la pensie pentru vechime în muncă după restabilirea la serviciu în serviciul militar, or, din sensul Legii nr. 1544 din 23 iunie 1993 nu se deduce în niciun fel că militarii, persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, au dreptul la stabilirea repetată a mărimii pensiei în cazul în care au fost reangajați și au mai obținut o oarecare vechime în muncă, în caz contrar, ar reieși că subiecții menționați ar avea, teoretic, dreptul la nenumărate stabiliri sau repetate majorări ale pensiei.

În așa mod, Ion Onica putea pretinde la stabilirea unei noi mărimi a pensiei, doar în cazul în care dispunea de dreptul la diferite pensii, însă, în speța dedusă judecătii, astfel de circumstanțe nu s-au constatat, reclamantul/intimat a pretins din nou la aceeași categorie de pensie, de care beneficiază din 15 iulie 2003.

La fel, această concluzie derivă și din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensie, care de asemenea nu admite stabilirea din nou a aceeași categorie de pensie.

Respectiv, decizia privind refuzul stabilirii pensiei nr. 91/2019/2093, emisă la 26 februarie 2019 de către Oficiul teritorial - Chișinău, Centru al Casei Naționale de Asigurări Sociale și aprobată la 04 martie 2019 este legală și temeiuri de a fi anulată nu există, ceea ce impune de a constata că cerințele lui Ion Onica cu privire la recunoașterea ca ilegală și anularea deciziei de refuz nr. 91/2019/2093 și obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a efectua recalculul pensiei pentru vechimea în serviciu, reieșind din media lunară pentru ultimele 12 luni calendaristice precedente concedierii din cadrul Serviciului de Protecție și Pază de Stat la 30 noiembrie 2018, cu includerea în vechimea în serviciu a tuturor perioadelor confirmate neincluse, după cum urmează: 16 septembrie 2003 – 22 iulie 2010; 27 septembrie 2010 – 26 martie 2011; 29 iunie 2011 – 27 iunie 2015 care, în temeiul art. 18 alin. (7) al Legii nr. 619 din 31 octombrie 1995 și pct. 8 lit. j) din Hotărârea Guvernului nr. 78 din 21 februarie 1994, se echivalează în jumătate cu serviciul special; 08 septembrie 2016 - 30 noiembrie 2018, serviciul din cadrul Serviciului de Protecție și Pază de Stat, sunt neîntemeiate, motiv pentru care recursul urmează a fi admis, actele judecătorești contestate casate, iar acțiunea urmează a fi respinsă.

Or, Ion Onica nu se încadrează în categoria persoanelor ce ar putea să beneficieze de recalcularea pensiei pentru vechimea în serviciu conform Legii nr. 1544 din 23 iunie 1993, având în vedere faptul că acestuia anterior i-a fost stabilită pensie pentru vechimea în muncă și este deja beneficiar de pensie pentru vechime în muncă stabilită conform Legii nr. 1544 din 23 iunie 1993.

La acest capitol, instanța de recurs subliniază că atunci când pensia a fost stabilită la 15 iulie 2003 conform Legii nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, Ion Onica

nu este în drept de a solicita Casei Naționale de Asigurări Sociale stabilirea unei noi pensii pentru vechime în muncă.

Or, la caz, instanțele de judecată obligând Casa Națională de Asigurări Sociale de a reexamina și stabili din nou mărimea pensiei lui Ion Onica, reieșind din media lunară pentru ultimele 12 luni calendaristice precedente concedierii din cadrul Serviciului de Protecție și Pază de Stat la 30 noiembrie 2018, nu au luat în considerare prevederile legale expuse supra, și anume, că recalcularea mărimii pensiilor stabilite anterior militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare.

În acest context, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră neîntemeiat argumentul instanțelor ierarhic inferioare precum că Ion Onica fiind reîncadrat în serviciul militar, prin contract după stabilirea pensiei inițiale, i se permite stabilirea și actualizarea din noi a mărimii pensiei, în baza vechimii cumulate pentru toate perioadele serviciului militar, deoarece acesta contravine normelor citate, or, recalcularea pensiilor stabilite anterior, poate avea loc în cazul în care este prelungit peste limita de vârstă, stabilită de legislație, termenul de aflare în serviciu militar prin contract sau în serviciu în organele afacerilor interne, condiție care nu se atestă la caz.

Cu toate acestea, reclamantul Ion Onica poate beneficia ulterior conform Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993 în coroborare cu Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensie, la momentul depunerii cererii, de stabilire a pensiei pentru limita de vârstă în condiții generale unde în stagiul de cotizare vor fi incluse toate perioadele contributive.

În consecință, instanța de recurs menționează că jurisprudența nu este imuabilă ci, din contră, progresivă în esență, iar acest fapt se confirmă prin decizia din 28 februarie 2020 a Curții Supreme de Justiție (nr. 3ra-10/20), din care rezultă revirimentul practicii judiciare în acest sens, or dreptul la pensie pentru vechimea în muncă apare o dată, și anume, după eliberarea din serviciu cu dreptul de recalculare în condițiile legii.

Finalmente, ținând cont de prevederile art. 94 Cod de procedură civilă, instanța de recurs consideră necesar de a respinge cerința reclamantului Ion Onica cu privire la încasarea cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 7000 de lei, or compensarea acestora poate fi dispusă doar dacă reclamantul are câștig de cauză total sau parțial.

Așadar, circumstanțele descrise permit instanței de recurs să conchidă că atât prima instanță, cât și instanța de apel au aplicat eronat prevederile legii, motiv din care actele judecătorești de dispoziție, nu pot fi menținute, iar cererea de chemare în judecată depusă de către Ion Onica urmează a fi respinsă, ca neîntemeiată.

Din considerentele menționate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, a casa integral decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe și de a emite o nouă decizie cu privire la respingerea acțiunii în contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Ion Onica.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. c) și alin. (2) și art. 258 alin. (3) ale Codului administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale.

Se casează integral decizia din 11 decembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 19 iunie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, și se emite o nouă decizie prin care:

Se respinge ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Ion Onica împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, persoană terță Serviciul de Protecție și Pază de Stat cu privire la contestarea actului administrativ, obligarea recalculării pensiei pentru vechime în muncă și încasarea cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Maria Ghervas

Victor Burduh

Iurie Bejenaru

Nina Vascan